

ŠKRAK

Zabavno-zbadljiv in šaljiv list.

Št. 22.

V Ljubljani, 25. novembra 1884.

Tečaj II.

Bojno polje.

Opasal bridki meč je
Ter konja osedljal,
Pa brzo v boj oddirjal,
Da bo sovraga klal.

Kakó mogočno treska
Po polji pok na pok!
Da stresa skoro silni
Nebesni se obok!

Kakó junak tam seka
Sovrage mah na mah,
Da kmalo poloti se
Jih nestrpljivi strah!

Prestrašno bojno polje,
Kako si ti strašno!
Smodnikov dim te krije,
In močiš se s krvjó.

Oj to ni bojno polje,
To list Ljubljanski je;
Po njem pok ne odmeva
In kri tam teče ne.

Jedino le s peresom
Bojuje se junak;
Napuh pa za konjička
Imajo naš očak.

In v zlato knjigo dela
Začrtajo se naj,
Da bodo v zgodovini
Blestela vekomaj!

Po polji dim smodnikov
Nikák se ne valj,
Samó smrdljive psovke
Na vrage on drvi.

Oj, to ni vrag domovja,
To mu je rodni brat,
Ki v svojej slepej strasti
Potolkel bi ga rad. —

Naj slava tebi poje
Velika se junak!
Dokler na zemlji živel
Adamov sin bo kak.

Koštrun.

Svetega Antona slika.

(Povest, kakor čuvena, tako pripovedana.)

Na Dolenjskem nekje je vas, kako jej je ime, tega ne vem, to tudi ni glavna stvar. V tej vasi imajo sv. Antona cerkev, prav dobro ne vem ali je patron sv. Anton puščavnik, ali pa „sv. Anton prašiček“, gotovo pa je, da je v velikem altari sv. Anton. V teku časa je patrona slika tako močno splahnéla, in molji so imeli tako malo „rešpehta“ pred svetnikovo podobo, da so vso objeli in pregledali in da je vsa slika bila bolj podobna velikej reti, nego li svetnikovemu portreću.

Ko bi tudi gospod župnik ne bil prigovarjal, opominjala bi bila že naravna, v vseh Slovencih ukoreninjena pobožnost brumne farane, da treba staremu pregledanemu sv. Antonu naslednika, da je stare slike strašilo nadomestiti z novo podobo.

Možje stopili so torej vkupe, posvetovali se potem z gospodom župnikom in dolgih pogovorov konec bil je ta: Nove slike sv. Antona je nujno treba. Gospod župnik se naprosi, da

naroči veččega slikarja, ki bode naredil novega sv. Antona, za katerega bodo farani zložili potrebne novce. In ko so možje storili ta jednoglasni ukrep, korakali so veliko bolj zadovoljnega srca vsak proti svojemu domu.

Gospod župnik je svojo nalogo vestno izvršil. Naročil si je iz bele Ljubljane slikarja, ne najboljšega sicer, kajti tacega bi z največjo težavo ne bil dobil — pomniti treba, da se je naša povest godila pred več, nego 100 leti — a vendar slikarja, ki je bil na glasu in ki je kmalu došel s svojo slikarsko prtljago v oddaljeno dolenjsko selo.

Slikar ta ni bil niti širokopleč, niti tenak čez pas, tudi ni imel običajnih do tilnika sezaajočih las in drugih enakih atributov, kakeršnih smo vajeni pri pravih umetelnikih in pri taci, ki se za umetelnike silijo. Pač pa je imel jedno posebnost. In ta posebnost bil je nos, tako rudeč, da so vsi kmetje takoj napravili sodbo, da ako bode slikar sv. Antonu naslikal plašč s tako živo rudečo barvo, kakor je njegov nos, bodo vsi sosede zavidni sv. Antona faranom in slednjih slava pojde križem svet.

Slikar tudi ni bil čez potrebo pohleven. Zatrjeval je kme-

tom, da jim napravi tacega sv. Antona, da bodo vsi slišali, kako na glas pridiguje. Pravil je, da je sv. očeta papeža, prepresvetlega cesarja „malal“, in da so povsod rekli, da kaj takega še ni bilo i. t. d.

Kmetje so bili vsi veseli, da so dobili tako imenitnega „kūnštavega“ moža, mej se in s ponosom so pričakovali, kdaj bode sv. Anton gotov. Nadejati se je bilo, da ne bode treba dolgo čakati, kajti, kar je res, je res. Slikar je sicer pridno zahajal v krčmo zalivat, a ostali čas bil je neprestano v cerkvi in ko pride čez par dnij gospod župnik v cerkev pogledat, vidi da je sv. Anton že precej dodelan. Bil je sicer napleskan v jako kričeti bojah, a bil je vendar za rabo, saj kmetje ne zahtevajo Bog si ga vedi kaj.

„No, no, gospod mojster, prav pridni ste“, pravi gospod župnik, „skoro ste gotovi s sliko.“

— „Da,“ odvrne slikar, „svetih Antonov sem že vaju, zato gre tako hitro. Saj so vsi jednaki.“

„Res je sicer,“ pravi gospod župnik, „a naš sv. Anton je daleč okolu na glasu. Nekoliko bi vendar trebalo razločka!“

— „Zakaj pa ne. Le zapovedite. Sicer bi bila vsaka prememba proti pogodbi, a gospod župnik za par bokalov —“

„Pa zares, jaz bi res rad, da bi se nas sv. Anton nekoliko razlikoval od drugih sv. Antonov. Kaj bi bilo, ko bi vi, kakor sem že po drugod videl, pod sv. Antona naslikali še cerkev in farovž. Zaradi par bokalov vam ne treba biti v skrbi.“

— „Kakor želite, gospod župnik. Storil bodem in naslikal še cerkev in farovž.“ — In slikar vzame svoj kist in svoje barve in kmalu sta bila cerkev in farovž gotova. Jedva je to dovršil, pride pogledat tudi župan, kako kaj delo napreduje. Vidi, da je sv. Anton v redu, da ima sočno-žolt „šajn“ okolu glave, kakor se svetniku spodobi, zagleda pa tudi cerkev in farovž. Ta prizor vzbudi v njegovem srci tudi novo poželenje:

„Vejo kaj, gospod malar? Ker so cerkev in farovž tako faj naredili, naj še moja hišo zraven pritisnejo. Na en par petic ne bom gledu.“

Postrežljivi slikar naslikal je tudi županovo hišo z lepim zidanim dimnikom, iz katerega je prihajal gost dim, znamenje, da se ondu kaj „friga“. To je bilo županu posebno po godu.

Župan, prišedši iz cerkve, pripovedoval je doma, kako in kaj. Mej poslušalci bil je tudi ključar (cekmošter). Kakor bi ga bila osa pičila, zbolela ga je županova pripoved. „Kaj, županova hiša je namalana, dejal je sam pri sebi, moja pa ne, moja ne, ko sem vender jaz ključar, za gospodom župnikom prva osoba. Ne boš Jaka!“

Hitro popije svoje vino in hajdi v cerkev, kjer je slikar ravno bil potegnil zadnje črte ob županovej hiši.

„He, vi gospod, tako pa ne! Jaz sem ključar, moja hiša tudi ni iz blata. Tudi moja hišo morate „malati!“

— „Kaj pa mislite? Saj ni več prostora! Proti pogodbi! Gospod župnik in župan sta . . .“

„Že vem, kaj sta. Jaz vam dam dva križasta tolarja, a moja hiša mora biti tudi na podobi. In čebelnjak tik nje, tega mi ne pozabite.“

— „Dobro, mož beseda.“ — In slikar vrgel je na platno še ključarjevo hišo s čebeljakom vred.

Ker pa župan in ključar nesta molčala, zvedeli so o tem, kar se godi, tudi sosedje, od prvega svetnika do zadnjega odbornika, od kramarja do krčmarja. Vsak prišel je nad slikarja zahtevajoč, da naslika tudi njegovo hišo, da bode tako deležna tudi sv. Antona priporočila.

Slikar pleskal je hišo za hišo, skoro mu je primanjkovalo barv, a še prej pa prostora. Vsa slika bila je že natlačena samih poslopij in hiš, kar ves v sapi prileti še cerkovnik.

„Gospod, gospod, moja „mežnarijo“ morate tudi še narediti na podobo!“

— Prav žal mi je, ne morem, ni več prostora!

„Za božjo voljo! Jaz cerkovnik, pa niti jaz, niti moja hiša ne bova v altariji, ko ste vender vse druge že „namalali!“ Saj jaz tudi nesem praznih rok! Le pomislite, samo mežnarja da bi ne bilo.“

— No, no, veste kaj? Za mežnarijo ni več prostora, če pa bočete, pa vsaj vas še naredim. A zadovoljni morate biti, da vas postavim, kjer je ravno prostor.“

„Dobro, dobro, le nujte!“ In slikar stisnil je petice, katere mu je dal cerkovnik, v žep, cerkovnika pa naslikal „v kobaljš“ na cerkveno streho. Tako je bila sv. Antona slika dogotovljena. Slikar, ki je imel že plačo v žepu, vrhu tega pa bil dobil tudi nekoliko kron od vseh, katerih hiše je naslikal po naročilu, ide k gospodu župniku se priporočiti s pristavkom, da je delo gotovo.

Gospod župnik gre v cerkev gledat dogotovljeno sliko. A kaj vidi? Hišo pri hiši. Cerkev, farovž, županova hiša, ključarjev hram, krčma, o sv. Antonu pa ni več ni duha, ni sluha.

„Kje pa je, za božjo voljo, sv. Anton? vsklikne gospod župnik.“

— „Zadaj za hišami. Cerkovnik, ki na županovej strehi jaše, ga gotovo vidi!“ oglasi se slikar, ki pa ni več čakal, kaj porékó k tej sliki kmetje. Zaradi tega tej povesti tudi ne vemo pravega konca.

Mej dvema nemškutarjema.

- A. Tschau! Grüß dich!
 B. Servus! Si li že čul, da o novem letu preneha „Laibacher Wochenblatt“?
 A. Čul sem že, a ni popolnem verjetno. Sicer bi ga pa prav nič ne pogrešali.
 B. Kako to, da ne?
 A. Prav naravno. Namen mu je bil jedino ta: Zabavljati in psovati narodnjake. Sedaj pa to ulogo veliko bolj in še bolj „kroftnimi“ izrazi izvaja „Ljubljanski list“. Čemu bi dva imela jeden in isti posel?
 B. Živa istina! Torej se od novega leta naročiva na „Ljubljanski list“!
 A. Versteht sich! Narodnjaki ga ne marajo, zategadelj ga moramo podpirati mi — nemškutarji.
 B. Torej na svidenje v Kolodvorskih ulicah! Tschau!

„Ljudski glas“

je zopet jedenkrat izšel, akoravno ga naročniki neso pogrešali in morajo mesto političnih člankov čitati gospoda urednika neprostovoljno komiko.

„Ljudski glas“ v dolgih presledkih izhajajoč, trdi namreč, da se je sedaj utrdil. Utrdil se je, utrdil, a ravno tako, kakor tisti, ki je s črešnje padel.

Piše tudi, da je mislil, da bodo vsi drugi listi „Ljudski glas“ podpirali. Kdor more za to, ako je g. urednik tako neumno mislil. Zatorej:

„Ljudski glas“
Vsaki čas
Velik špas
Za nas!“

Pésence.

VI.

Vèdihnem svôjo ljubézen ogrômmo,
V cvetíce prijazne nédro néžno.
Poklónim ljubljénki róžico skrómmo,
Da bóde díčila nédro jej snéžno.

Gladílo ljubó bode prsa čaróbna,
Vso mójo ljubezen jej v srce vlíje.
Mordà se navdahne jej duša milóbna,
Mordà jej ljubézen srce prosíje.

Čivkoslav Lažán.

Pésence.

VII.

Zamán sta bilà mi ves trud i napòr
Da vzbudil bi v ljubljénki ná-se pozòr.

Zamàn sem se díčil i se krasotíl,
Zamàn sem jo vedno povsódi sledíl.

Zamán dragocéne sem smodke kadíl,
Zamàn sem jej kite cvetlične daríl.

Zamán sta bilà mi ves trud i napòr,
Da vzbudil bi v ljubljénki náse pozòr.

A zložil sem pésen slavéčo nje čar,
Tako se mi vso poklonila je v dar.

Čivkoslav Lažán.

Dunajski soneti

pridejo bajé v kratkem zopet na svetlo. Kakor čujemo, predelal jih je pesnik nekoliko sedanjim razmeram na „Kranjskem“ primerno; konec IV. soneta na primer:

„V Ljubljano pojdi ter se — popervači,“
slóve v novi izdaji tako-le:

„V Ljubljano pojdi ter se — poopríči,
Pri tleh v „zaduhli sobi“ pri Malíči.“

Preljubi náš Spectabilis,
Je mrtev — ganz gewiss!
Ker ga slišati več ni.
Ti revež ti!

Ljuba pravica, kje si doma?

Pred gimnazijskem poslopjem stoji voziček, v katerega je uprežen osel. Njegov gospodar odide po opravkih v neko prodajalnico. Mej uro se pridrvi nekoliko nadobudne šolske mla-

dine iz šole in se kratkih prostih 10 do 15 minut zabava s sivkasto dolgohu živalico. Ob zidu sloni majhen četrtošolec in smíjoč se mirno gleda, kako gimnazijalci, še celo višje gimnazije, z oslom norce brijejo in nesrečnej domačej živali nagajajo. Kar jo urno primaha gospodar, nagajiva in živa mladina zbeži v šolo, le četrtošolec svest si svoje nedolžnosti ostane pri zidu stoječ. Mož zaman iskajoč predmeta, nad kojim bi se znesel in maščeval radi nagajivosti gimnazijalcev, skoči k četrtošolcu ter mu založi gorko zaušnico. Jokaje teče nesrečni učenec v šolo iskat pomoči in klicat gimnazijskega vodjo za pričo svoje nedolžnosti. A v obupu in v naglosti se na potu z vso močjo zaleti v profesorja korakajočega po stopnjicah nizdolu in — lop! dobi drugo še gorkejo zaušnico. Tuleč dirja dalje v vodjino pisarno. Na vprašanje, zakaj tako strašno tuli in joka, trepetaje in s solzami oblit odgovori učenec vodji: „Gospod profesor mi je založil zaušnico in jaz — oslu nesem nič žalega storil!“ Lop! — vjame ubogi četrtošolec tretjo zaušnico, od vodje. Tu se je pač uresničil pregovor: „V tretje gre rado“. Sreča, da moremo konstatovati, da se to ni pripetilo niti v Ljubljani ali v Kranji, niti v Celji, niti v Mariboru, niti v Trstu, niti v Gorici, niti v Pazinu, tudi ne v Rudolfovem, v Kočevji pa že nikakor ne. Upamo torej, da se nam ni bati nobenega popravka. Pak — mirna Bosna!

Na pošti v Gorici.

Škrat: Prosim ponižno, ali imate kakega uradnika, ki bi znal slovenski, ali vsaj tacega, ki bi se slovenščini ne rogal?

Uradnik: Ubogi Škrat! Si li ti jedini tujec v Jeruzalemu? Odkar je pričela spravljivosti dóba, se za slovenščino nihče več ne zmeni. Tempi passati! (Zaloputne vratica.)

Škratogrami.

Komen na Kراسi. Naš Fonzel se je gotovo veliko pregrešil. Da je kdo drugi to storil, moral bi sigurno v „Gore“.

A „Fonzel je Fonzel“, mož pada vedno po stopnjicah navzgor. Nemec bi rekel: „Ein Sonntagskind!“

Lokavec na Goriškem. Gospod A. P. je mnogim gospodom nasproti se izjavil: „Ako le hočem, dobim hitro „Otelco“. Samo da grem v Gorico, da razpišejo, potem pa je moja.“ Srečni ljudje!

Gorica: Tudi mi imamo svojega Benjamina. Razloček je samo ta, da je naš Benjamin pod pokroviteljstvom gosp. M. Čudno da je M. narobe W.! Sapienti sat!

London. Čuli smo, da v Postojini ne županuje več gospod

Burger. Škode zaradi tega ni prav nič, a kdo ve, če se vsled tega jama ne podre. **Deu-s** avertat!

Celje: Dr. Glantschnigg je rekel: Ko bi bil vedel, da je takó, pa ne drugače, bil bi drugače, pa ne takó tožil. Tako pa sem se blamiral, hvala Bogu, da ni prvokrat!

Maribor. Seja mestnega zbora: Na dnevnem redu je županovo poročilo: Gospod poslanec Schmiderer bode vzel v zakon gospico Schmidersie. Velika sreča za mesto. Vsi odborniki samega veselja skačejo preko svojih lastnih nosov in brk. V spomin na ta slovesni trenutek se ukrene, da se mora gosp. Seidl v bodoče pisati „Bokal“. Ves mestni odbor pojde in corpore čestitat, na-dejaje se, da bode na gostijo povabljen. Dr. Schmiderer tako ginjen, da je plačal znanih Seidl-ovih 4500 gold. Vsled tega tolika začudenost, da je več ljudij zblaznelo.

Ptuj: Mi nemčurji imamo radi Slovencev vino, denar, žito, veseli naj bodo, da več nečemo. Kadar treba „opet-najstiti“ jih, takrat že znamo slovenski. „Mein Lieb-chen, was willst du noch mehr?“

Podčetrtek: Vaczulik je odposlal *jednoglasno* nezaupnico gospodu poslancu Jermanu. Za „apotekarja“ v Podčetrtku je to že veliko junaštvo.

Ig pod Ljubljano. Rad bi ga pretepel, pa bolje je, da ga drugi. Tako velevala krščanska ljubezen.

Trst. Mi tržaški Slovenci se še vedno ne moremo pritoževati, da se nam predobro godi.

Sv. Petra predmestje. Vse je lepo, samo naša razsvet-ljava ni lepa. Sicer bi pa na lepoto ne gledali, ko bi le kaj imeli.

Slovenske Gorice. Če velja štrtinjak novega vina 80 gld., po čem je naša ravnopravnost?

Ajdovščina. Kaj boste govorili? Pri nas že otroci in stare babe 14 dnij naprej vedo, kdo bode župnik, ali pa kaplan pri nas? Pojdite se solit vsi škofjski listi in vsi časnikarji s svojimi zastarelimi novicami! Exempla docent!

Delfi. Znana Pitija popila je čašo črne kave, ponuhala ne-koliko pravega „galicijarja“, potem usela se na pisker z žrjavico in rekla: Tako bode, ali pa drugače. Ostroumni politiki trdé, da je v tem veliko rečenega.

Berolin. Bismarck je danes rekel nasproti francoskemu po-slancem Courcel-u: Ko bi „Norddeutsche Allgemeine“ ne imel, želel bi si „Ljubljanski list“, ali pa vsaj vsak teden jedenkrat Lajbaherico. Diplomati menijo, da je vsled te izjave mir gotov.

Kurja vas. Veliko je lovcev v Ljubljani, a največ zajcev postreli se pri nas. Kdor zna, pa zna!

Ljubljana. Obrtnija pri nas cvete. Jedva se je pozidala tovarna za „spodium“, že se snuje nova tovarna za „gumi-elasticum“. Elastike je veliko na prodaj. Povpraševanja pa je malo. Vidno je, da se spekulira „à la hausse“. Posledica neizogibna bode: **Krrr-ach!**

Resna premišljevanja penzioniranega filozofa Izidora Muzloviča.

Tako je prav, ta je možka! Davno je temu že bilo čas in sam ne vem, kako bi izrazil svojo radost, da je želodec prišel v čast, da se o njem v leposlovnem klubu čita in celo po-hvalno čita.

Do sedaj so naši pesniki brenkali in stihotvorili ob samem srci, sedaj pa nastane nova doba in ne bode dolgo, da bomo imeli tudi ode, romance, sonete, gazele itd. o želodci in njega počutkih in nikdo ne bode takim našim proizvodom odrekal izvirnosti.

Arabi baje srca nemajo prav nič v čislih. Ampak v njih se govori: Od želodca te imam rad! Z dna želodca te ljubim! Pomislite, katera deva bi bila takemu nagovoru na-sproti brezčutna, neomečljiva? Kakor cipe na limanice, tako se bodo lovile na želodčevo past, kar je prav naravno. Kaj pomaga še tako vročekrvno srce, če ima pa človek pokvarjen želodec? Nasproti pa, če je človek zdravega želodca, gre mu jed in pijača v slast, z jélom in pílom pa dobra volja, z dobro voljo pa dovtip, z jedno besedo: Zdrav želodec je podlaga vsemu našemu duševnemu razpoloženju, želodec je ona točka, okolu katere se vse suče, želodec je oni silni samodržeč, kateremu se klanjamo vsi, za katerega moramo vsi delati tlako in odra-jtovati desetino, kaj govorim, ne desetino, ampak dobrih 50 %.

Razgovor o želodci je v krčmi najumestnejši predmet in jaz nikakor ne umejem, zakaj se že poprej nesmo tega pred-meta poprijeli, ki je duhu časa toli primeren in kakor za da-našnjo dobo ukrojen. Kajti tudi želodec je raztezen, ali blago-glasneje povedano, tudi on je elastičen, sladkojedeč je in velik sebičnež. Kadar je posebno dobre volje, sti mu dve klobasi ljubši, nego jedna, bolj po godu so mu fazani in purani, šam-panjec in burgundec, kakor pa suhe hruške in Ljubljanska voda. Želodec ima navadno rad veliko in dobre hrane, misli si pač: „das kann dem Hunderl nicht schaden“, nikoli mu pa ni skrb, od kod se ta hrana dobiva, glavna stvar mu je, da jo ima, dosti ima. V tej zadevi je prožen želodec res hribovcu - rov-tarju podoben, ki potrebuje velikih zalagajev, kakor so tudi peči na deželi navadno veliko večje, nego-li po mestih. O že-lodci bodem drugikrat še obširneje govoril, za danes mi pro-stora primankuje. Zatorej končam, ker že „bon ton“ zahteva, da se navaja kak dunajski ljudski pesnik, z besedami slavnega Fürsta:

„Na, nur ka Wasser nit,
Na, na, das mag i nit
Mein schwacher Magen
Kann's nit vertragen!“

V „Narodnej Tiskarni“ in pri Jan. Giontiniju v Ljubljani
se dobiva:

Casnikarstvo in naši časniki.

Spisal * * *

Stat nominis umbra.

Cena 70 kr., po pošti 5 kr. več.

Izhaja 10. in 25. dan vsacega meseca. Cena za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr., za četert leta 80 kr.
Posamične številke po 15 krajc., pri opravištvu v „Narodni Tiskarni“, kateremu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije in inserati.
Slednji računi se po dogovoru.

Založnik in odgovorni urednik: Ivan Železnikar. — Tiska „Narodna Tiskarna“.